

exkurzii Prof. Karl Kaser zhrnul a zhodnotil konferenci.

Celkovo možno hodnotiť konferenciu ako úspešnú, čoho dokladom bude aj zborník *Intímne a verejné svety na Balkáne*. Editorami budú **Dončo Georgiev** a **Milena Angeľova**. Zborník by mal vyjsť v roku 2005 vo vydavateľstve Juhozápadnej univerzity.

Ljuboslav Kudláček, Marek Jakoubek

Svátek vyhlášení nezávislosti Běloruské lidové republiky

Nejvýznamnějším oficiálním setkáním Bělorusů, kteří žijí v České republice, je oslava vyhlášení nezávislé Běloruské lidové republiky. K této události došlo konkrétně 25. března roku 1918. Oslavy jsou především setkáním lidí, které spojuje sdílená vzpomínka na tuto událost, která upomíná na nenaplněné, ale velké sny, které Bělorusové o své samostatnosti měli a dodnes mají. Vzhledem k tomu, že k podobným setkáním dochází od konce 90. let 20. století, mají oslavy již své zaběhnuté schéma. Tento rok oslavy připadly na sobotu 27. března a začáte k byl stanoven na 12 hodin do Zrcadlové kaple v Klementinu, která je místem, kde každoročně probíhá oficiální část. Písní „Magutny Boža“ (Všemocný Bože), která představuje jednu ze dvou neoficiálních běloruských hymen, byl program zahájen. Byl složen z projevů hostů a prokládán čtením dopisů, které poslaly blízké organizace jak přímo z Běloruska, tak především organizace běloruských emigrantů, které působí po celém světě. Pravděpodobně nejvýznamnějším hostem v letošním roce byla „prezidentka“ Běloruské národní rady Yvanka Survilla¹. Dalšími

byly hosté z Běloruska: spisovatelé Vladzimerz Arlov, Jaugen Muraška, Valentina Aksak, kteří předčítali ze svých děl. Nakonec hosté z komunit emigrantů v Austrálii, Belgii a Rakouska. Český element a jeho spojení s Běloruskem představovala v tomto programu Františka Sokolová, která četla své překlady básní Larisy Genjusz.

Konec programu v Zrcadlové kapli tvořila druhá z písní (My vyjdzem ščilnymi radami), které Bělorusové považují za „svou“. Nezbytnou výzdobou kaple byla vlajka Běloruska, která však má zcela jinou podobu než oficiální, tedy ta, která se používá v Lukašenkově Bělorusku. Je tvořena třemi stejně širokými vodorovnými pruhy. Mezi dvěma bílými pruhy je jeden červený. Tyto dvě barvy jsou považovány za obecně slovanské a jejich uspořádání pochází právě z období, kdy bylo vyhlášeno nezávislé Bělorusko. Druhou částí, která má rovněž spíše oficiální ráz, je připomenutí si „běloruského“ humanisty, lékaře a překladatele Bible do národního jazyka Franciska Hěorhije Skaryny². Jeho pamětní deska se rovněž nachází v areálu Klementina. Tato velmi uznávaný muž (po něm se jmenuje spolek, který sdružuje Bělorusy, žijící v České republice – Skaryna) žil v Praze v první polovině 16. století a k němu se „zdejší“ Bělorusové vztahují jako k jednou z nejdůležitějších historických pojítek mezi Čechy a Bělorusy. Třetí část oslav představuje návštěva Olšanských hřbitovů, kde jsou pohřbeni někteří z významných politiků i kulturních osobností, které žili v meziválečném Československu. Právě Masarykova republika byla centrem především politické emigrace Bělorusů. Proto je na Olšanských hřbitovech pochován první prezident BNR

¹ Současné sídlo rady BNR je v Otawě v Kanadě.

Ale její členové jsou rozptýleni po celém světě.

V České republice dnes žije 5 jejích členů.

² Tzv. Ruskou bibli přeložil a vydal Skaryna mezi lety 1517–1519

Pjotr Antonovič Krečevski. Poslední a nejvíce neformální část oslav se odehrává v restauraci, je to místo, kde dochází k osobním setkáním, pronášejí se přípitky, zpívá se. Všechny popsané části oslav jsou z hlediska různých lidí, různě důležité. Asi nejvíce navštěvovaná (bylo zde kolem 70 lidí) je právě úvodní pasáž v Zrcadlové kapli. Zde přichází očekávají především setkání s významnými osobnostmi, které jsou známé v celém Bělorusku. V tomto roce to byla již zmíněná Yvonna Survilla a také spisovatel Vladimerz Arlov. Kromě toho, že si je přítomní přišli především vyslechnout a vidět je „na vlastní oči“, je to také příležitost třeba se s nimi vyfotografovat nebo si nechat podepsat knížku a vlastně tak s nimi do jisté míry navázat osobní vztah nebo se svým způsobem „vrátit“ do Běloruska.

Méně lidí navštěvuje Olšanské hřbitovy, které dobře znají a vrací se až do restaurace na poslední díl oslav.

Kdo jsou lidé, kteří navštěvují tuto akci Bělorusů? Nejsou to zdaleka jen političtí uprchlíci nebo členové spolku Skaryna (který celou akci pořádá), ale rovněž v Čechách pracující Bělorusové s pracovním povolením, studenti, pracovníci Radio Free Europe. Je pravdou, že převažují muži a obyvatelé Prahy nebo jejího bližšího okolí. Lidé ze vzdálenějších míst jsou omezeni finančně, jiní se prostě společného života neúčastní. Zdá se, že setkání, jehož základní rovinou je samotná oslava důležitého svátku, má také další důvody, které souvisí s životem v cizí zemi a také s pozicí menšiny. Jedním z takto podmíněných důvodů může být možnost uvědomění si, že Bělorusové v pro ně „cizím“ prostředí České republiky nejsou sami. Jsou alespoň v tento den nepochybně existující a nezávislou skupinou lidí, kteří mají společné zkušenosti, vzpomínky a něco je spojuje. A to jak na úrovni osobní, tak národní, běloruské.

Rovněž je však spojuje zkušenost nová a to zkušenost s jiným – konkrétně českým – prostředím, než na které byli zvyklí. Připomínání si takového svátku je také způsob, jak se svým způsobem „dostat“ znovu do Běloruska a to zejména prostřednictvím hostů z „domova“, kteří přinášejí skutečné i symbolické doklady o tamější situaci.

Michaela Šmídová

O historii a kultuře polských Romů

V rámci letošního světového romského festivalu Khamoro byla zahájena výstava Polští Romové, která si vzala za cíl přiblížit historii a kulturu Romů v Polsku. Prezentovala materiály, které k romské problematice systematicky soustřeďuje již 25 let Oblastní muzeum v Tarnowě. Uskutecnila se na dvou místech: v prostorách Městské knihovny v Praze, kde bylo vystaveno 18 obrazových panelů, a na nádvoří Národní knihovny ČR, kam organizátoři výstavy umístili jediné dva trojrozměrné výstavní předměty – tradiční vozy kočovných Romů. V první den výstavy romskou kulturu přiblížilo i hudební vystoupení romského souboru Kale-Bala (Černé vlasy) z polské Spiše. Jazykem výstavy se stala angličtina. Pro česky mluvícího návštěvníka ovšem organizátoři výstavy pořídili překlad všech doprovodných textů.

Kurátor výstavy – etnolog Adam Bartosz opřel libreto výstavy o výrok Stuarda Manna převzatý z Encyclopaedie Britannica: „*Společnost vždy považovala Romy za etnickou bádanku a snažila se je přizpůsobit: silou nebo podvodem, láskou nebo mazaností, přemlouváním nebo krutostí vždy podle svých vlastních modelů, ale prozatím bez úspěchu.*“ Myšlenka kontinuity romského lidu na pozadí nejrůznějších diskriminačních